

Toonladders en toonsoorten

INTRO

Toonladders majeur

Kruizen: telkens een kwint omhoog

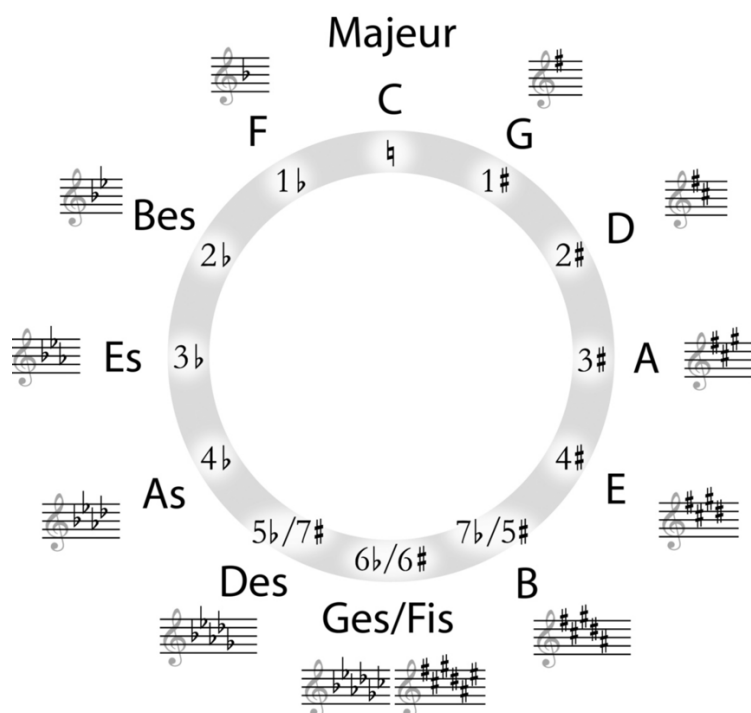
De volgende kruis is de 7^e toon van de toonladder: de **leidtoon**

Geef	1#	G majeur / E mineur	F#					
De	2#	D majeur / B mineur	F#	C#				
Armen	3#	A majeur / F# mineur	F#	C#	G#			
Een	4#	E majeur / C# mineur	F#	C#	G#	D#		
Bord	5#	B majeur / G# mineur	F#	C#	G#	D#	A#	
Fissies	6#	F# majeur / D#mineur	F#	C#	G#	D#	A#	E#

Mollen: telkens een kwint omlaag

De volgende mol is de 4^e toon van de toonladder

Friese	1b	F majeur / D mineur	Bes					
Boeren	2b	Bes majeur / G mineur	Bes	Es				
Eten	3b	Es majeur / C mineur	Bes	Es	As			
Alle	4b	As majeur / F mineur	Bes	Es	As	Des		
Dagen	5b	Des majeur / Bes mineur	Bes	Es	As	Des	Ges	
Gerst	6b	Ges majeur / Es mineur	Bes	Es	As	Des	Ges	Ces

Toonladders mineur

Parallele toonladders hebben evenveel kruizen of mollen.

Van **Majeur** naar **Mineur**: kleine terts **omlaag**.

Voorbeelden:

Van C-majeur naar A-mineur: beide geen voortekens.

Van D-majeur naar B-mineur: beide twee kruizen: Fis en Cis.

Van Bes-majeur naar G-mineur: beide twee mollen: Bes en Es.

Van **Mineur** naar **Majeur**: kleine terts **omhoog**.

Voorbeelden:

Van E-mineur naar G-majeur: beide één kruis: Fis.

Van D-mineur naar F-majeur: beide één mol: Bes.

Van C-mineur naar Es-majeur: beide drie mollen: Bes, Es, As.

Drie soorten mineur

Zuiver mineur: dezelfde noten als de parallelle majeure toonladder.

Harmonisch mineur: de **zevende** toon is verhoogd: de **leidtoon**.

Melodisch mineur: de **zesde** én de **zevende** toon zijn verhoogd; alleen bij **stijgende** melodie!

Voorbeeld: G-mineur (2 mollen):

Zuiver:	g	a	bes	c	d	es	f	g
Harmonisch:	g	a	bes	c	d	es	fis	g
Melodisch:	g	a	bes	c	d	e	fis	g (stijgend)

Andere belangrijke toonladders

Pentatonisch: een toonladder met 5 tonen:

- Pentatonisch majeure: de diatonische (normale) majeure toonladder zonder de kwart en de septime: bijvoorbeeld: g – a – b – d – e
- Pentatonisch mineur: de parallelle mineur van de majeure toonladder. Je kunt ook zeggen: de diatonische (normale) mineur zonder de secunde en de sext. Bijvoorbeeld: e – g – a – b – d

Bluestoonladder: afgeleid van pentatonisch mineur. Met toegevoegde blue note. Dat is de verlaagde kwint. Bijvoorbeeld: e – g – a – **bes** – b – d . Hier is de bes de blue note.

Chromatische toonladder: Deze toonladder bestaat uit alle 12 witte en zwarte toetsen. Alle toonsafstanden zijn dus $\frac{1}{2}$. Daardoor kun je niet zeggen wat de grondtoon is. Bijvoorbeeld: c – cis – d – dis – e – f – fis – g – gis – a – ais – b – c.

Belangrijke tonen

1 ^e toon	grondtoon	tonica
4 ^e toon	kwart	subdominant (onder de dominant)
5 ^e toon	kwint	dominant (komt naast de grondtoon het meest voor)
7 ^e toon	septime	leidtoon (leidt naar de grondtoon toe)

Kerktoonladders (alleen vwo)

Ionisch = majeur
gr.3

Dorisch
kl.3 gr.6

Frygisch
kl.2 kl.3

Lydisch
gr.3 ov.4

Mixolydisch
gr.3 kl.7

Aeolisch = mineur
kl.3

(Lokrisch)
kl.3 ov.4

Kerktoonladders kunnen op elke toon beginnen. Het is best moeilijk om alle afstanden te onthouden en daarom kun je het volgende geheugensteuntje gebruiken:

1. Onthoud de volgorde van de toonladders:
 1. Ionisch = majeur
 2. Dorisch,
 3. Frygisch,
 4. Lydisch,
 5. Mixolydisch,
 6. Aeolisch = mineur
 7. (Lokrisch)
2. Dorisch begint op de tweede toon van een majeurtoonladder, frygisch op de derde enzovoorts;
3. Kijk naar de voortekens en bepaal welke majeurtoonladder daarbij past;
4. Bepaal de grondtoon en kijk welke toon dat in die majeurtoonladder is.

Voorbeeld 1

2 kruizen = D-majeur. Begint op F# = 3^e toon.

Kerktoonsoort = F# frygisch

Voorbeeld 2

1 mol = F-majeur. Begint op C = 5^e toon.

Kerktoonsoort: C mixolydisch